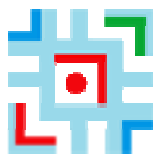

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції**

17-18 листопада 2022 року

Київ 2022

СЕКЦІЯ 2.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Сакаль О.В.

д.е.н., с.н.с.

Інститут землекористування НААН України,

м. Київ, Україна

Інститут розвитку села та сільського господарства ПАН,

м. Варшава, Польща

Institute of Rural and Agricultural Development, Polish Academy of Sciences, Warsaw, Poland

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД СИСТЕМНИХ АРХЕТИПІВ У РЕГУЛЮВАННІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Актуальність наукових пошуків новітніх підходів до регулювання земельних відносин в сільському господарстві України пояснюється, зокрема, наявністю низки проблем у галузі й недоліків такого регулювання (рис. 1).

Інституційні, організаційно-управлінські	Фінансово-економічні	Екологічні
• Правові колізії в земельному та інших галузях законодавства. • Динамічність і важкопрогнозованість змін. • Відсутність довгострокового цілепокладання при проведенні земельної реформи. • Конфлікт повноважень і відповідальності ЦОВВ і місцевого самоврядування щодо земель. • Порушення структури агроландшафтів. • Ведення і наповнення Державного земельного кадастру	• Недосконала методика НГО = необ'єктивна оцінка земель. • Прогалини в системі оподаткування, в т.ч. щодо пільг. • Брак фінансування програм і заходів щодо земель	• Втрата гумусу, NPK. • Радіонуклідне забруднення земель і ґрунтів. • Техногенне забруднення і засмічення земель, в тому числі внаслідок бойових дій

Рисунок 1. Окремі галузеві проблеми і недоліки регулювання земельних відносин в сільському господарстві України

Пропонується розглядати функції земель і суспільні відносини щодо їх використання в сільському господарстві з метою економічного зростання як частини однієї системи, а також як окремі великі системи, що взаємодіють за певних умов. Зокрема, екосистемні функції земель стають частиною економічної системи. За таких вихідних умов дієвим й ефективним рішенням галузевих проблем і недоліків регулювання земельних відносин в сільському господарстві стають системні архетипи.

Системні архетипи – це група, або набір інструментів, які фіксують типові випадки системного мислення – динамічні явища, які повторюються, хоча за різних умов. Такі архетипи є потужними інструментами для діагностики, оцінки проблем і слугують також для визначення ефективних інтервенцій з

метою фундаментальних трансформацій (рис. 2) [1, 3]. Концепція архетипів спершу набула поширення у філософії, психології, соціології, однак на сьогодні це широко вживаний методичний підхід до пошуку рішень стосовно, зокрема, сталого розвитку/сталості соціо-екологічних систем [2].

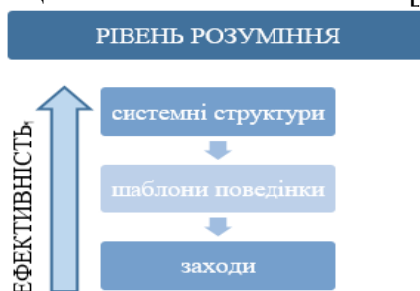

Рисунок 2. Логіка застосування архетипів при дослідженні соціо-екологічних систем [3]

Системні архетипи можуть бути використані як шаблони для діагностики небажаних змін в системі у довгостроковій перспективі. При цьому на сьогодні вже усталеними є низка шаблонів архетипів, які пропонують відповідну модель розвитку подій, визначають системні структури, відповідальні за такі зміни і типове рішення про відповідний архетип інтервенції з високим рівнем ефективності. Загалом, виділяють десять архетипів [1, 3]: межі зростання (межі успіху); зміщення тягаря; розмив цілей (дрейфуючі цілі); ескалація; успіх в успіху; трагедія спільного; виправлення, що зазнали невдач; зростання і недофінансування; випадкові супротивники; принцип привабливості. В українській економічній науці поширені такі архетипи як межі зростання [4] і трагедія спільного [5].

Загалом, ми вбачаємо окремі варіанти застосування методичного підходу системних архетипів для діагностики проблем, збоїв у функціонуванні системи регулювання земельних відносин, сталого використання й відтворення потенціалу продуктивності земель в Україні (рис. 3). Зважаючи на опис відповідного архетипу, пропонуються відповідні щодо особливості моделі поведінки рішення проблеми.

Межі зростання (Межі успіху)	• Державний земельний кадастр
Трагедія спільного	• Структура земельного фонду України
Зміщення тягаря	• Децентралізація. • Управління землями державної власності
Розмив (дрейфування) цілей	• Земельна реформа
Ескалація	• Конфлікт повноважень і відповідальності ЦОВВ і місцевого самоврядування щодо земель
Успіх в успіху	• Еколого-економічні й соціальні аспекти діяльності агрохолдингів, їх землекористування
Виправлення, що зазнали невдач	• Динамічні зміни в структурі ЦОВВ щодо земель

Рисунок 3. Приклади застосування архетипів для аналізу проблем регулювання земельних відносин в сільському господарстві України

Ця публікація підготовлена в рамках Програми підтримки українських вчених від Польської академії наук, за результатами співпраці з дослідниками з Інституту розвитку села та сільського господарства Польської академії наук.

Список використаних джерел

1. Braun W. The System Archetypes : The Systems Modeling Workbook. 2002. URL: https://www.albany.edu/faculty/gpr/PAD724/724WebArticles/sys_archetypes.pdf
2. Piemontese L. et al. Validity and validation in archetype analysis: practical assessment framework and guidelines. Environmental Research Letters. 2022. Vol. 17(2). DOI 10.1088/1748-9326/ac4f12.
3. Systems Archetypes I: Diagnosing Systemic Issues and Designing High-Leverage Interventions by Daniel H. Kim. 1992, 2000. Pegasus Communications, Inc.
4. Межі зростання. 30 років потому / Медоуз Д., Рандерс Й., Медоуз Д. Київ : Пабулум, 2018. 464 с.
5. Остром Е. Керування спільним: еволюція інституцій колективної дії. Київ : Наш Час, 2012. 398 с.

Methodical approach of system archetypes in the regulation of land relations in agriculture

Abstract. The paper presents a systematized list of sectoral problems and shortcomings in the regulation of land relations in Ukrainian agriculture. An overview of the content of the methodical approach of system archetypes is made. The correspondence of using this approach for the analysis of the problems of regulation of land relations is substantiated.

Новаковська І.О.

чл.-кор. НААН, д.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Федук О.О.

студентка I курсу магістратури,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

РОЗВИТОК ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН: ДОСВІД ФРАНЦІЇ

Актуальність земельних відносин постала ще в часи зародження людства. Перші елементи кадастру і землеустрою об'єднувалися у понятті «землемір». Через багато років почали розвиватися земельні кадастри в країнах Західної Європи (XVII-XIX ст.). Місцем зародження класичного земельного кадастру є Північна Італія, де розвивався, так званий, міланський земельний кадастр (1718-1732 рр). В ньому точно визначали площу і розмір чистого доходу. Основою для формування першого кадастру Франції і був міланський кадастр, розроблений Джовані Джакомо Маріоні, який було введено в дію 1760 року.

Франція (Французька Республіка) – високорозвинена західноєвропейська індустріально-аграрна держава. Вона міцно займає четверте місце за розміром валового національного продукту на душу населення серед країн Європейського Союзу і дванадцяте місце в світі.[1]